

SZÉKELYFÖLD

Politikai, közgazdasági, társadalmi és szépirodalmi hirlap.

Megjelenik hetenkint kétszer: csütörtökön és vasárnap.
Előfizetési árak: Egész évre 10 korona, félre 5 korona, negyedévre 2 korona 50 fillér. Egyes szám ára 10 fillér.
Árzségek, tanítók, iparosok és egyesületek, melyek egyenként, ha előfizetnek, 8 koronáért kapják a lapot.

Felelős szerkesztő: Dobay János.
Kiadó-tulajdonos: Ifj. Jancsó Mózes.

A lap szellemi részét illető közlemények, a szerkesztőséghez (Dobay János Kézdi-Vásárhelyt) intézendők.
Kiadóhivatal K. Vásárhely az ifj. Jancsó Mózes könyvnyomdájában, hová a hirdetések s előfizetési pénzek küldendők.

Nagy és kis politika.

Budapest, 1900. febr. 26.

(P. C.) A magyar politikának, mely egész tőkéjét az ugynevezett „nagy feladatok” kezelése iránt való érdeklődésben emésztí fel, egyoldalú hajlama, összekötve fajunk fatalisztikus közönyével, melynek bünyjegyzéke végig vonul az egész ezredéves történelmen, szolgáljon magyarázatul annak a jelenségnek, hogy míg a közjogi kérdések a híres magyar ékesszólás összes zsilipjeit megnyitják s minden honatya demosthenesi babérok után eped, a mindennapi élet legfontosabb körülményei, melyek a nemzeti önfentartásnak legégetőbb feladatai, holt közönyt nyel találkoznak, melyet sem a belátásosabbak intőszava, sem a kétségbeesésig hazafias aggódás keserű szatirája nem képes fell villanyozni. Sőt, vannak oly csodálatos szentek, kiknek megvan az az ép oly szomoru, mint perverz bátorságuk, hogy a miniszterelnök szakszerű és értelmes felvilágosításait Magyarország közegészségügyéről s hazánk elijesztő gyermekhalandóságáról felesleges szószaporításnak mondják. Honap, midőn Zola „Fecondité”-ja égető vádlevélként százezer példányban rázza fel Fracziaország elkiismerését, nem érez magában hajlandóságot Polónyi ur, hogy Széll Kálmánnak a népességi statisztika javítása végett tett intézkedéseit, mely statisztikában szomoru európai rekordot értünk el, nyugodtan meghallgassa. Hisz nevetséges lappália, hogy a legújabb kimutatások szerint évenként 15.000 halvaszületést és tizszer annyi halálesetef az első életévben regisztrálunk; hisz egészen

mellékes, hogy Magyarország a lakosság számában állandó pangást mutat fel és hogy az ily rémséges deficit a népességben a legérzékenyebben befolyásolja egy politikai jövőnk, mint gazdasági helyzetünk s majdnem tökéletesen paralizálja termékenységünk egész teremtő erejét, nemzeti energiánk egész munkáját. A miniszterelnököt szerencsére nem téveszti meg ez a különvélemény: nem csak a magas politikai diszöltönyében, hanem az ép oly vitális mindennapi kérdések munkás-zubonyában is megőrzi ez az államférfi ugyanazt a hazafiasságot és lelkiismeretességet, mely magas kvalitásaival párosulva, a megragadott kérdést meg is oldja. A parlament általános helyeslése kezeskedik érte, hogy az ország közvéleménye melegen fogadja e témát, hogy a társadalom felébred lethárgiájából és minden emelttyűt megmozdít, hogy a kormány tevékenységét a közegészség ügyében hathatósan támogassa. Ha a legnagyobb magyar mondása, hogy még az apagyilkosnak is meg kellene kegyelmezni — oly kevesen vagyunk — mindig érvényes, annál inkább áll ez a nemzet eleven forrásáról, melyből erőt és felujulást merit.

Az új bankkormányzó.

(P. C.) A változás az osztrák magyar bank legfelső vezetésében immár bevégezett tény. Kautz doktor becsületben, az uralkodó elismerésétől kísérve, visszavonult s helyére Bilinski lovag lépett. Az új kormányzó személyiségéről nem kell sokat mondanunk, jelentőségét Ausztria és Magyarország közvéleményében rég elismerték. Elsőrangú pénzügypolitikai nagyság Bilinski ur s egyuttal rendkívül

tehetséges államférfi, ki máj harcban és viharban bevált. Nem közönséges politikai tulajdonságainak kifejtésére és különös erélyének érvényesítésére az osztrák-magyar bank kormányzói állásán bizonynyal nincs tere. Nyugodtan elmondhatjuk: Bilinski lovag nagyobb, mint hivatala. De annál fényesebb kezeségeket nyújt az új kormányzó, hogy egészben teljesíteni fogja azokat a gazdag reményeket, melyeket ama nagy és fontos intézet vezetésére nézve hozzá fűznek. Emellett nem csupán a jegybank üzleteiről van szó, melyek az intézetnek úgy szólván mindennapi működéséhez tartoznak, hanem sokkal meszebb ható pénzügyi eszmékről is, és főleg végre a készpénzfizetések felvételéről, melyet most már csakugyan nem lehet hosszú időre halasztani s melynél az osztrák-magyar bankra oly előkelő szerep vár.

Magyarország őszinte bizalommal és élénk várakozásokkal fogadja az új kormányzót. Át vagyunk hatva a meggyőződéstől, hogy Bilinski lovag a két kormány intencióival és a monarchia két államának gazdasági érdekeivel és szükségleteivel összhangban fog hivatalában eljárni s mily kevesse fordultak elő Kautz doktor vezetése alatt, ép oly kevéssé fognak előfordulni Bilinski lovag vezetése alatt differenciák a kormányok és a bank közt. Mi a legjobb véleménynyel vagyunk az új kormányzónak nemcsak szándékai, hanem képessége felől is és különös elismerést érzünk e kiváló államférfi gyakorlati látása iránt, aki a tárgyi szükségességeket gyorsan felismeri s a bankintézet részére vont határokon belül azokat ki is fogja elégíteni.

Székelyföldi hangok.

— Reflexiók Beksics Gusztávnak „A magyar politika új alapjai” című könyvére. —

III.

Az ugynevezett Székelyföld nem túl népes; azért a kormány működése oda irányuljon, hogy a székely itthon találja meg a megélhetés minden feltételét. Ezek a feltételek a következők lennének
1. Minden megyében, lehetőleg a központon, gaz-

T Á R G Z A.

FRIDA.

Berlini leány volt. Bájós, előkelően egyszerű, üde szőke teremtés. Ennyi még nem lett volna elég ahhoz, hogy magához bilincseljen; hanem volt szíve, kedélye, és a mi magyar hajadonainkét messze felülmúló olvasottsága, s az az éber szelleme is megvolt, a melylyel az olvasottak felől, de a világban látott emberek és dolgok felől is képes volt ítélni. Korán önállósághoz is szokott mindenben. Rokonsági viszonyok hozták Budapestre, itt aztán — rászorult — valami üzletben, kenyérkereset képen, gépiróskodott. Az első találkozásunk erős éreklődést keltett bennem, a másodikat már alig vártam, a harmadik előtt pedig azon kaptam magamat, hogy valósággal szerelmes lettem belé. Uralkodni szerettem volna magamon, hiszen a középiskolai, vagyontalan ember a viszonyok rabja, de azért mégis boldog voltam, mikor egy havi ismeretségünk után nemcsak az ő boldogító viszonszerelméről győződtem meg, hanem kezét is megkértem s Frida ígent mondott.

S milyen irtóztató csapásnak éreztem, mikor a legártatlanabb hangon, a legtermészetesebb modorban, úgy egyszerűen felemlítette, hogy neki már multja van! A kit én kedvességre, nemes gondolkodásra, bájos, üde megjelenése miatt angyalitizának bittem: bevallja és természetesen találja 19 éves korában, hogy két év óta már „völegénye” is volt, a ki a férji jogokkal teljes mértékben élt, hiszen a berlini világnézet így hozza magával!

A megmásíthatatlan mult boldogtalanná tett, azt hiszem, örökre. Az én „barbár” magyar világ-felfogásommal mást nem tehettem, minthogy szakítottam Fridával.

Félesztendeig nem láttam. Ó, hogy vágyódtam utána! hogy sajgott a szívem mindig, a mikor egyszerre felidéződött lelki szemem előtt az ő bájos, nyájas, vonzalmat sugárzó tekintete!...

Ma végre élő alakja is megjelent. Ha a külsővel következtetni lehet a lélekre: ő is boldogtalan lehet. Szikárabb lett és halovány: de méla tekintetével szebbnek láttam, mint valaha. Arra a villamos kocsiira talált felszállni, a melyen én ültem: későn látott meg, de tekintetünk többé nem találkozott, nem is akartuk.

Hanem hamar feltűnt nekem, (talán másoknak is?) hogy egy gonosz arcú öreges uri ember kihívóan szegzi Fridára sovár szemét. A szegény leányt — hiszen ő nem volt elvetemült, választottjához mindig szigorúan hű volt, ez hozzátartozott tisztességéhez, — a szemtelen tekintet bántotta, utóbb már alig lelte helyét. Nekem forrt a vérem, elgondoltam, hogy ilyen alávaló modern betyárok teszik tönkre a nagy városok erkölceit; s már azon gondolkodtam, hogy véget vessek a kettőnk közötti merényletnek, mikor Frida hirtelen fölkel s a megállópontnál, épen az utolsó pillanatban, leugrott a kocsirol. Bizonyára tovább utazott volna a villamoson, ha ez a léha itt nem üldözi — gondoltam s örültem Frida menekvésén, de csak egy pillanatra: mert az az uri ember nem akarta zsákmányát elveszíteni utána sietett. Vesztére! A villamos már teljes sebességgel haladt, a leugró férfi hanyattvágódott és csak volótzáro jajkiáltását hallottuk.

Ujjongó kárörömemért nem vádol lelkiismeretem. Frida nem esett áldozatul! Mi szerezhethet nekem ennél nagyobb, igazabb örömet!

dasági cseléd- és napszámos képző, az azon vármegye egész gazdaságát érintő minta-gazdaság felállítása, melyekben nyári tanfolyam legyen a néptanítók részére is.

2. A kivándorlás megakadályozására ipartelepek felállítása és különösen a háziipar kivitelképes részére a megyei központon gyűjtő raktárak létesítésére alakult szövetkezet állami szubvenzióval.

3. A kivitelre képes ipari cikkek — különösen fa- és bőripar — vasuti szállítására kedvezmény megadása.

4. A szövő-ipar a Székelyföldön, különösen mint háziipar, igen sokak életfentartását biztosítja s az egy erőteljes nagy gyár kifejlesztésével elérhető és bizonyára nagy lendületet adna a kender- és lentermesztésnek, melyre földünk, éghajlatunk és vizeink igen alkalmasak. Egyébiránt az ipar fejlesztésére igen helyes lesz, ha a kormány jövőre nemcsak belebiztatja ipari kísérletekbe a vidéket, hanem consequenter ki is tart mellette és támogatja is azt; a mit pedig ígér, szentírásnak veszi és be is váltja.

Szükséges, hogy iparkamaráink ne lokális érdekeket szolgáljanak s excludiv székely városait; felvett közegek máját és épít pedig előre vizsgál-tassák meg és úgy alkalmazzák.

Mert bárhol megjárja talán az üres stréberség, de meg nem engedhető az az iparkamaránál, hol komoly és képzett emberekre van szükség és a hol az iparkamara kitűzött céljával és utóbb általa megfogadott egyetértéssel, ha mindjárt az EMKE pénzbeli segélyével is, az ipartörvény engedélyéhez kötött iparügygyel foglalkoznak kiküldött közegei.

Kinek lehet bizalma a székely kamara iránt, mely fizetett közegeinek különleges üzleteket enged.

Mit szóljak iparunk prosperálásáról akkor, mikor kereskedőink a székely iparezikkek mintáit külföldi gyáraknak kiszolgáltatják és az így készült külföldi produktumokat székely ipari cikkek gyanánt hozzák be forgalomba. Míg kereskedőink nem hazafiak, addig iparunk előhaladásában tulságosan nem lehet reménykedni.

Eklatáns példákkal szolgálhatnák kereskedőink hazafiságáról, de nem folytatom. Utoljára is nem ezek hazafias érzésére, hanem a vásárló közönség hazafiságára van szükség és akkor ha a kereskedők nem alkalmazkodnak, a józan közvélemény nyomása alatt bukniok kell.

Egyéb kényszerítő eszköz hiányában nem marad más megtorlás számukra, mint a közvélemény ítéllete, mely előbb-utóbb tönkre teszi majd őket.

Az experial's ideje ipari vállalatok tekintetéből lejárt. Ne fenn kezdeményezzenek, de ha kezdeményeznek, akkor az utód tartsa meg elődje ígérését. Sokkal helyesebb dolog azonban az, ha helyi szükséglethez alkalmazkodik a kormány s annak prosperálására meghozza a maga segélyt az állam.

5. Végre a magyar államnak legfőbb szüksége, hogy a magyar nép szapora legyen.

A székelység szegény, azért szapora. Nem akarok kitérni a modern civilizáció gyermektelenségére: azt tudósokra bízom. A mindennapi tapasztalat az, a mire hivatkozom és állítom, hogy itt gyermek elég születik.

A kik ismerik és fogalmuk van a született gyermek felnevelésének sok bajairól, igazat adnak nekem, hogy két munkáskéz 8—9 gyermeket és az azokkal foglalkozó anyát, ki szintén munkás ugyan, de a kinek ideje nagy részét gyermekei ápolása veszi igénybe, egy ily isten áldásából virágzó családot fentartani tud-e? Csodálkozni lehet, ha az éhes gyomor, mert emberi ösztönénél fogva a kenyeret megosztja családjával, időelötti elpusztulását nem okozza a szegény munkásnak. És vajon nem kellene-e az országnak, megyének és társadalomnak akkor jönni segítségére az ily fajt fentartó egyéneknek, mikor még munkaképes és nem akkor, midőn elpusztul az étlenségétől és gyermekei elsatnyulnak.

Jó, ha van árva- és menedékház, mely felfogadja őket, de hol van az? Legalább a Királyhágón innen csak egy van. Itt a vármegye és annak társadalma nem csak emberbaráti, hanem magyar szempontokra is emelkedett, mikor pótdáival védi az elpusztulástól a maga véreit. Nem hiúságból és fitogtatásból tartja fenn humánus intézményeit, hanem azzal a nemes szándékkal, hogy munkára nevelje az árvákat nehogy azok felnövekedve, a társadalom herói legyenek, hanem ellenkezőleg, önérzetes, hazafias, erkölcsös és Istenfélő polgárai a hazának.

6. Kellene még írnom a kivándorlásról. Nem, ez talán csak a stréberek és vigécek vesszőparipája. Ezt rájuk hagyom.

A kivándorlás veszedelme ugyanis csak akkor áll be, mikor az egész család gyermekestől megy ki és azok elmaradnak.

Alkotmányos ország törvényeivel nem akadályozható meg, hogy a munkakeresésre menő szülő családját magával ne vigye.

Ámde a szülői jog kötelességgel jár és így a gyermeke nélkül hazatérő szülő igenis feleletre lenne vonandó bíróság. Mert, hogy micsoda nagy sérelem esik a szülő jogaiban ezzel, azt még akkor sem tudtam megérteni, midőn a gyermekvédő kongresszuson egy kiváló jogász erősítette azt nekem. Ha a szülőtől a jog elvehető és gyám rendelhető, midőn gyermekét nem iskoláztatja, mennyivel inkább kell a törvénynek beleszólnia akkor, ha a szülő az ország határán kívüli helyen elhagyja gyermekét.

A kivándorlásnak ez az elszomorító része. A szülő viszi ki gyermekét, különösen a lányokat. Keleten pedig a leányanyag még fejletlen állapotában lévén becsesebb, ennek a következtése az elsatnyulás. És ne legyen korrektívum az ily emberségből haszonért kivetkőzött szülő ellen?

A kivándorlás másik ága a munkakeresés. És ez nem mondható kivándorlásnak; ez egy módja az élelemszerzésnek s mert szokérral történik, a székely visszajövet gabonát hoz magával, mivel családját fentartására itthon nem terem elég.

Ez így volt régen is. Hisz a Leopoldinum diplomába a székelységnek fentartott a vám nélküli gabonabehozatal.

A kivándorlás más neve az iparosok kimenelete s az inkább a vámháboru eredménye. De mennyi háztulajdonos van ma Seps-Szent-Györgyön, ki házáat a Romániában szerzett vagyonból vásárolta, hogy öregségében legyen a hazai földön hajléka.

Azon nagy eszmék, melyek Beksies könyvében le vannak fektetve, ha testtő válnak, nyugodtan hajthatjuk fejünket örök nyugalomra; mert akkor a második ezred év egy erős és minden ízében magyar népet fog találni.

A székely nép beolvad a testvér magyar nemzetbe...

Egyet azonban ne feledjünk el: erre templom, iskola és előjárók tanítsák meg az új nemzedéket. Három magasztos gondolatot kell folyvást ápolni melyek annyi sorsapás közt, talpalatnyi helyet föl nem adva, védvárak nélkül fentartottak: Isten, Haza, Király.

Ez a három szó legyen vezérszavunk imánkban és cselekedetünkben.

Haza és király! „Videant consules“, ha vajjon a haza és trón érdekében van-e, hogy kihalni engedjék a székelységből a harezkedvet és a katonai pálya iránt való hagyományos előszeretetet, mely a hosszú századok esatáiban hon és trónmentő fényes diadalokat mutatott fel.

Potsa József.

Világkrónika.

Délafrikai háboru. Az mesébe való babona, melyet a kicsinyke bur nép Anglia világhatalmával hazájáért, szabadságáért hónapok óta oly csodálatos hősiességgel folytat, mult hó 27-én egy nagy fontosságú hadi eseménnyel szaporította ezen háboru krónikáját. Az angoloknak 18 vesztett esata után végre sikerült eredményt elérni. Kronje bur tábornokot 3000 vagy 4000 emberével Robeits angol hadvezér bekerítette és elfogta, miután Kronje maroknyi seregével s hat ágyujával egy egész hétig hősiiesen védte magát az angolok 40 ezer embere s 160 ágyuja ellen. Ez a balsiker fájdalmasan érintette az egész művelt világot, mely kezdettől fogva oly rokonszenves érdeklődéssel kísérte a burok titáni harezát. De bármennyire örvend is a sikernek Anglia, ez a háboru még nincs bevégezve, mert még egy diadalmas s veretlen bur hadsereg áll ott és senki sem kétkedhetik abban, hogy a burok a mostani kis esorbát nem sokára kiköszörölik, a mint a déli harezterén ugyanezen időben nagy sikereket ért el Joubert másik bur hadvezér, ki már 4-szer verte vissza a Ladysmith felszabadítására törekvő Buller angol hadvezért. Persze arról hallgat a krónika, hogy mit vesztettek az angolok a negyedik „visszafelé“

való koncentráció alkalmával. A bur haderőt koncentrálik s így nem sokára az eddigieknél fontosabb dolgok várhatók. Minden jel oda mutat, hogy a burok az angol tulerővel szemben jövőre védelmi harezot fognak folytatni s lehet, hogy Ladysmith ostromát is feladják, legalább erre vall a sokat vert Buller előre nyomulása, mi csak úgy eshetett meg hogy a burok önként feladták pozícióikat. Tehát a világtörténelem ezen egyik legtisztességesebb hadjáratára még sok érdekes dolgot ígér.

Ausztriában csak nem akar tisztulni a politikai helyzet. Körber miniszterelnök nagy energiával kezdett hozza a nemzetiségek kibékítéséhez, azonban igyekezete nem sok sikert ígér. Ha ma némi remény mutatkozik, holnap már újabb bonyodalmak keletkeznek. E miatt mind jobban előtérbe lép azon eszme, hogy Ausztriában nagyon készül a helyzet az abszolútizmusra.

Az új választásokról utóbbi időkben sok szó esik, majd egyik, majd másik ujságban merül fel a hír, hogy ezen év nyarán a képviselő választások meglesznek. Erre nézve a politikai körökben is elágazók a vélemények. Vannak, akik azt valják, hogy ha az osztrák viszonyok javulása lehetővé teszi a quotának június előtt való elintézését s ugyanezen időre a kiegyezési ügyeknek Ausztriában parlamentáris megszavazását, az új választásokat még az idei nyárra kitűzik. Ezzel szemben a választásoknak a jövő esztendő elején való megtartását inkább hangoztatják, mert a kormány a mostani képviselőházzal még több jelentékeny fontosságu, különösen gazdasági és pénzügyi javaslatot akar elintéztetni.

A katonatisztek fizetés-főlemelése. A magyar és az osztrák kormány álláspontja a katonatisztek fizetésfőlemelése folytán szükségessé váló teendőkre teljesen megegyezik a külügyi kormányéval. Ezen álláspont értelmében a katonatisztek fizetésének tényleges főlemelése nemcsak Magyarországon, hanem Ausztriában is esupán akkor történhetik, ha előbb a magyar parlament a költségvetést teljesen elintézi és a főlhatalmazási javaslatot is megszavazza. Ez körülbelül március végére történhetik meg úgy, hogy a katonatisztek a főlemelt fizetésben legjobb esetben csak április elsején részesülnek. Természetes azonban, hogy akkor a többletet 1900. január elsejétől számítva kapják meg.

A magyar iparért.

A magyar királyi kereskedelmi muzeum következő felhívást intézett lapunkhoz:

Tek. Szerkesztőség!

Hazai iparunk fellendülésének egyik legfőbb akadálya az, hogy a magyar fogyasztó közönség nem érdeklődik kellő mértékben a hazai gyártmányok iránt s ennek folytán nem ismeri eléggé a hazai beszerzési forrásokat. Az alulirt igazgatóság ezt az akadályt kívánja elhárítani, a midőn oly kiállítások sorozatát rendezi, a melyek minden látványosságtól menten kizárólag a hazai beszerzési források ismertetését és propagálását célozzák.

S e törekvésébe annál inkább számíthatni vél a hazai sajtó hathatós támogatására, mert hiszen éppen a sajtó ismerte fel első sorban ez akadályt s jóakarásával már eddig is nagyban előmozdította a hazafias cél elérését.

A midőn tehát e sorozatos kiállítások elsejének rövid tájékoztatóját esatolnám, tisztelettel kérem a tek. szerkesztőséget sziveskednék becses lapja révén az érdekeltek figyelmét hazafias kezdeményezésünkre felhívni s bennünket a mindnyájunk által óhajtott cél elérésében támogatni.

Budapest, 1900. február 24.

Kiváló tisztelettel:
Lakatos,
miniszteri tanácsos, igazgató.

A magyar közönséghez intézett felhívás szövege ez:

A m. kir. kereskedelemügyi muzeum a társadalom részéről megindított mozgalomnak s illetve az erre hivatott tényezők hajának megfelelni ki

vánván, a hazai ipari termelésnek a hazai fogyasztó közönséggel lehetőleg széles körökben való megismertetése céljából kiállítási ciklust rendez olyan hazai házi-, kézmű és gyáripari cikkekkel, melyek közvetlen fogyasztás tárgyát képezik.

A m. kir. kereskedelmi muzeum ezzel kiveszi a maga részét abból a nagy közgazdasági akcióból, a melyet a m. kir. kereskedelemügyi kormány a hazai ipar és kereskedelem érdekében megindított s a melynek közvetlen célja az, hogy a fogyasztó közönség meggyőzősége arról, miszerint szükség-e teink legnagyobb részét a hazai ipar révén is ki-elégítheti.

E cél szolgálataiban rendezi a m. kir. kereskedelmi muzeum az országos iparegyesület közreműködésével a jelzett kiállítás első ciklusát s gondoskodott a siker biztosítása tekintetében oly társadalmi eszközökről is, a melyeket az eddig szerzett tapasztalatok alapján a leghatályosabbnak ismert meg. Intézkedett ugyanis egyebek között az iránt, hogy a kiállítási ciklus lelkes honleányokból álló bizottság védelme alá helyeztessék, a mely kiállításoknak a székesfővárosi társadalom minden rétegében való propagálását tekintti főhivatásának. Gondoskodni fog továbbá oly katalogus készítéséről, mely első részben ismerteti a kiállításban résztvevő iparosok telepeit, ezek berendezését, termelőképességét és felsorolja az egyes telepek által előállított cikket; második részében pedig tájékoztatást nyújt az egész ország termeléséről az illető cikkekben, megnevezve az összes iparosokat, ezikkeket s lehetőleg bemutatva védjegyeiket és felsorolva azokat a kereskedőket, a kiknél a cikkek kaphatók. Ezzel marandó reklámozni esinál nemcsak a hazai iparnak, hanem minden egyes iparosnak és kereskedőnek.

A kiállítási ciklust a fonó-, szövő-, ruházati- és bórdíszmű-ipari kiállítással kezdjük meg, a mely 1900. május hó elején nyílik meg a városligeti Iparcsarnokban.

Megjegyzendőnek tartjuk, hogy e kiállítás nem az ipari készítmények látványos csoportosítására helyeztül, hanem inkább az áruk üzletszerű bemutatására oly célzattal, hogy a fogyasztó közönség kellően tájékozódhassék az iránt, mit hol termelnek s mit mely forrásokból rendelhet meg. A drága dekoratív irány tehát s ezzel minden felesleges költségek mellőzve lesz s a tárlat inkább az áruk kikapcsolására, könnyen áttekinthető csoportjait mutatja be a közönségnek, mely alkalommal azok egyszerűsége mind előadásra is kerülnek, minél fogva azokon az áruk pontosan megjelölendők. A gyárosok, illetve iparosok részére, a kiknek Budapesten képviselőik van, ezélszerűbb ha az illető kereskedők által állítatják ki gyártmányaikat.

Felkérjük tehát a t. Czimet, hogy akár készítményeinek csak egy részével, akár összes gyártmányaival, akár pedig specialitásaikkal mi táival ciklusunk első kiállításában résztvenni szíveskedjék.

Ez alkalommal kiemeljük, hogy a kiállításban való részvétel semminemű költséggel sem jár, térdíjak vagy egyéb illetékek nem fizetnek s csak az áru beszállításának és esetleges visszaszármaztatásának költségei terhelik a kiállítót, megjegyezvén, hogy a kiállítási áru e tekintetben is 50% szállítási díjkezdvevényben részesül.

A kiállítás részleteire vonatkozó közelebbi értesítéseinket a t. Czim belépési nyilatkozatának beérkezése után voendi.

Kérjük a csatolt bejelentőivnek akár kitöltve, akár kitöltetlenül f. évi április hó 5-ig való szíves beküldését, hogy a térfelosztás a jelentkezők által igényelt kiállítási terület számbavételével kellő időben eszközölthessék.

Budapest, 1900. február hó.

A m. kir. kereskedelmi muzeum.
Lakatos Aladár s. k.,
miniszteri tanácsos, igazgató.

Marosvásárhelyi kereskedelmi és iparkamara.

Tekintetes Szerkesztő Ur!

A Magyar Nemzetben és a Székely Nemzetben Potsa József aláírással megjelent és más lapokban

is kommentált „Székelyföldi hangok“ című közleményben a következő sorok foglaltatnak:

„Szükséges, hogy iparkamaráink ne lokális érdekeket szolgáljanak s exkluzív székely városaikat, felvett közegeik máját és épít pedig előre vizsgál-tassák meg és úgy alkalmazzák.

Mert bárhol megjárja talán az üres stréberség, de meg nem engedhető az az iparkamaránál, hol komoly és képzett emberekre van szükség és a hol az iparkamara kitűzött céljával és utóbb általa megfogadott egyetértéssel, ha mindjárt az Emke pénzbeli segélyével is, az ipartörvény engedélyéhez kötött iparügygyel foglalkoznak kiküldött közegei.

Kinek lehet bizalma a székely iparkamara iránt, mely fizetett közegeinek különleges üzleteket enged.

Nem értjük az egészet s magunkra nem vonatkoztatathatunk belőle semmit. Osupán nagy megdöbbenéssel azt látjuk, hogy ezek a székelyföldi hangok igazságtalanok és céltudatosan sértők.

A marosvásárhelyi kereskedelmi és iparkamara eddigi működésében másként mutatkozott be, mint a hogy ezekirő festi. Jegyzőkönyvei, kötetes évi jelentései s az ismert eredmények a fenti vádakra ezafelől bőséges adatokkal szolgálnak.

Tisztviselőit a köteleesség tudáson kívül, a fajszertet is lelkesíti munkálkodásukban, s éppen ez kizárja, hogy önző célokért, vagy megkülönböztetett érdekekért szolgáljanak, a mit a kamara különben sem tűrne meg.

Főlmontve érezzük magunkat ezek után, hogy ezen általánosságban tartott és minden alapot nélkülöző vádak ellen komolyan védekezzünk, mindazáltal kijelenteni vagyunk kénytelenek, hogy ezen testületet, a mely becsülettel, szeretettel, önzetlen hazafisággal, mindig szolgálattéskén és áldozatokra készen sietett a székelység ügyeinek támogatására, a melyet sohasem a kicsinyes érdekek, hanem magasabb szempontok: a székely faj mentése és erősítése irányított cselekvésében ezt a testületet mélyen sérti ez az ok nélküli támadás, annál inkább, mert az egyik székely vármegye főispánjától ered, a ki legigazságosabb és legmóltányosabb bírálója kellene legyen a székely kamara törekvéseinek.

Maros-Vásárhely, 1900. február 25.

Tauszik B. Hugó,
kir. tanácsos, elnök.

László Gyula,
m. titkár,

Polgári leányiskola.

— Balázs Márton igazgató jelentése a polgári leányiskola felügyelő-bizottságának 1900. február hó 26-án tartott gyűlésén. —

Tekintetes Felügyelő-bizottság!

Legyen szabad ezen rövid jelentésem keretében nekem is, mindenekelőtt két kiváló férfinak, Erdélyi Károly polg. isk. igazgatónak és Török Bálint takarékpénztári vezérigazgatónak haláláról megemlékezni. Két jóbarát s két önzetlen munkásunk szíve dobbant utolsó e hónapban. S bár a nagy és szomorú veszteség számtalan fájó gondolatot hoz emlékünkhöz, mégsem bocsátkozom e két férfiú érdemeinek felsorolásába, épen e bizottság előtt, a hol buzgó és nemes munkálkodásuk közismeretű. Legyen nyugalomuk csöndes s pótolja őket a Gondviselés iskolánk iránt melegen érző tanügy barátokkal.

1900. február havi igazgatói és gondnoki jelentésem a következőkben van szerencsés tisztelettel előterjeszteni.

Egy, a múlt hónapban utólagosan jelenkezett, növendék felvételét a vármegyei tek. kir. tanfelügyelő ur engedélyezvén, növendékeink létszáma ismét 44-re emelkedett.

A tanulók egészségi állapota e hónapban kedvezőnek mondható. Egy skarlátos esetet kivéve, nagyobb megbetegedés nem fordult elő.

A tanítás menetét semmi körülmény nem akadályozta, s így az mindenben az előre kitűzött irányban haladt és valósított meg.

Iskola látogatást végzett e hónapban Dézsi Bálint felügy. biz. tag ur, továbbá Kovács Ferenc gyógyszerész ur.

A tantestület határozata szerint a délutáni előadások e hónapban már ismét 2 órakor kez-

dődtek. Bekötöttet 34 drb könyv 16 koronáért s mint elkerülhetetlenül szükséges felszerelések, megrendeltettek: 2 tábla, 2 vonalzó, 1 szögmérő és 1 fa körző.

Az iskola vagyona e hónapban gyarapodott egy igen esinos könyvszekrényvel, a melyet Czimbalmos Ferencz műasztalos készített iskolánknak díjtalanul; továbbá 4 iskolai paddal, melyeket Nagy Antal, Séra Imre, Biró Antal és Mazinger József asztalos urak készítettek az iskolának adományképen. E butorok 106 korona értékben leltárba vétettek.

Nagy S. Pál kereskedő ur a könyvszekrényt 12 korona értékű üveggel látta el szintén díjtalanul.

A könyvtárra e hónapban adakoztak:

Kézdivásárhely város 1 drb.

Kósa Mari áll. tanítónő k. a. 2 drb.

K. Bócz József rendőrkapitány ur 3 drb.

Nagy I. Lázár ur 1 drb.

Összesen tehát 7 drbot.

Mindezen nemes szívű adakozók részére, kérem a felügy. bizottság jegyzőkönyvi köszönetét.

A pénztár állapota e hónapban a mai napig a következő:

Bevételek:

Áthozat 1900. január haváról	616 kor. 02 fillér.
Tandijakból február haváról	136 kor. 30 fillér.
Összesen	752 kor. 32 fillér.

Kiadások:

Tantestület fizetése	170 kor. — fill.
Néhai tiszt. Kovács Istvan félévi hitokt. díja	25 kor. — fill.
Szolga fizetése	5 kor. — fill.
Könyvkötés	16 kor. — fill.
Kérések és posta-költség	9 kor. 05 fill.
Összesen	230 kor. 05 fill.

Maradt 522 korona és 27 fillér. Ezen összegből azonban 200 korona Takarékpénztárba tetetvén, maradt a kezelésem alatti pénztárban 322 korona és 27 fillér.

Ugyancsak Takarékpénztárba helyeztetett, további intézkedésig, a vármegyei ipartanálapból kegyesen kiutalt 400 korona segély, valamint a Török Bálint emlékére megörökítő 211 koronás alapítvány is.

Tandij hátralékban van 10 tanuló, 73 koronával.

Örömmel és köszönettel emlékszem meg e helyen is a Kézdivásárhelyi Takarékpénztár Igazgatóságáról és részvényeseiről, a kik, bár a 10000 koronás alapítvány még kiegészítésre vár, mégis tekintve az iskola igen fontos ügyét, a 400 korona kamatokat, már az 1899. évtől kezdve folyóvá tették.

Mint az iskola iránt fokozódó érdeklődést említem fel, hogy özv. Szima Ferenczné szül: Princez Anna urnó a tantestülethez intézett levelében, felajánlja az iskola részére, egy másnál levő 8 korona követelését. Miután a meg kért adós az említett összeget iskolánk javára lefizetni hajlandó, tantestületünk azt köszönettel elfogadta.

Irattárba vétetett február havában 56 ügydarab, 27 számtól 83-ig.

Ezekben van szerencsém havi jelentésemet röviden összefoglalni, melynek tudomásul vételét kérve, maradtam a tek. Felügyelő-bizottságnak

Kézdivásárhelyen, 1900. február. 26-án

kész szolgálja:

Balázs Márton

polg. leány isk. igazgató és gondnok

Ujdonságok.

— Időjárásunk hirtelen a tavaszról télbe csapott át. Két napon át annyi hó esett, hogy akár decemberre is elég lett volna. Ez a hó természetesen csak arra való, hogy a légkört lehűtse s egy nagy sártengert idézzon elő, haszna pedig az, hogy késlelteti a tavaszt, mi rendesen késői fagyokat szokott előidézni.

Esküvő. Kreniczki Árpád kézdivásárhelyi derék iparos múlt hó 26-án kötött házasságát városunk egyik szép leányával, Mágori Emiliával.

— **A sorozás** Kézdi-Vásárhelyt mult pénteken reggel kezdődött el. Márczius 2-án és 3-án kézdijárás részéről soroztak s 5., 6., 7. és 8-án folytatják. Kézdi-Vásárhely város részéről az ujoneozás 9-én fog megtartatni. Márczius 10-én 12-én és 13-án orbai járás részéről Kovásznán, márczius 15-én Sepsi-Szentgyörgy város részéről, 16., 17., 19., 20., 21. és 22-én sepsi-járás részéről Sepsi-Szentgyörgyön, 24 és 26-án miklósvári járás részéről Baróthon soroznak.

— **Népmozgalmi statisztika** A mult február havában a kézdívásárhelyi anyakönyvi kerületben 17 gyermek született, 19 egyén halt meg és 5 házasság kötött. Az elmúlt két hónap alatt összesen 31 születés, 31 halál és 7 házasság kötés vezetett be anyakönyveinkbe.

— **Helyreigazítás.** Lapunk mult számában „Halálozás” ezimen egy ujdonság jelent meg, melyben említve van, hogy Erdei Béla kereskedősegéd, ki nem rég távozott városunkból Budapestre, ott hirtelen meghalt. Ezen hír kószahirnek bizonyult, a melyet Erdei Béla lapunk egyik barátjának írt saját kezű levele erősít meg, hogy ő még él s nem halott. Mivel ezen kószá hír toll hibából kerülővön lapunkban, ezennel helyre igazítjuk.

Közzgazdaság.

A cukorrépa sikeres termelésének titkai.

A cukorrépa termelés iránt gazdáink kedve már kissé alább hagyott. Még néhány évvel ezelőtt boldognak érezhette magát az, ki valamely gyárral szerződést köthetett, addig ma épen megfordítva áll a dolog, valósággal a gyárosok járnak a termelők után, kapacitálva a termelésre. A gazdák e magatartása részben arra vezethető vissza, hogy a gyárosok tulságos követelményekkel lépnek fel a termelőkkel szemben, a mely követelmények nem állottak arányban a jövedelmezőséggel, de másrészt az is tény, hogy a jövedelmezőség csekély mérvének maga a gazdaközönség is oka, mert nem jár el a cukorrépa termelés terén kellő szakavatottsággal. Ha valahol, úgy épen a cukorrépa termelésnél legnélkülözhetlenebb a kellő szakértelem s fáradtságot nem ismerő tevékenység, mert elkezdve a szántástól egészen a kiszedésig, minden egyes munkát a legnagyobb szigoritással eszközözendő. Első sorban is jó talaj kell, azt jól kell megmunkálni, tápanyagokkal bőven ellátni s különösen mésszel és foszforsavval gazdagítani. Biztosítani kell a jó és olcsó munkaerőt, meg kell tenni a védelmi intézkedéseket s a termelési költség redukálása eséljából gondoskodni kell jó munkagépekről. Ime ezekben áll a sikeres termelés titka.

É R T E S I T Ő.

(1—3 21.)

A Kézdivásárhelyi Kisegítő Takarékpénztár Részvénytársaság.

XV-ik évi közgyűlése

1900. évi márczius hó 25-én délután 2 órakor az intézet helyiségében lesz megtartva, melyre minden részvényes tag tisztelettel meghívatik.

Tárgysorozat.

1. A közgyűlési jegyzőkönyv hitelesítésére két tag választása (55. §.)
2. Igazgatósági jelentés.
3. Felügyelő bizottsági jelentés.
4. A mérlegszámla megállapítása és a nyereség feletti intézkedés (57. §.)
5. Az igazgatóság és felügyelő bizottságnak a felmentvény megadása (57. §.)
6. Egy igazgatósági tag választása (55. §.), esetleg ezen választás folytán a felügyelő bizottságban megüresedhető hely választás utján való betöltése (55. §.)
7. Indítványok az alapszabály 48. §. értelmében.

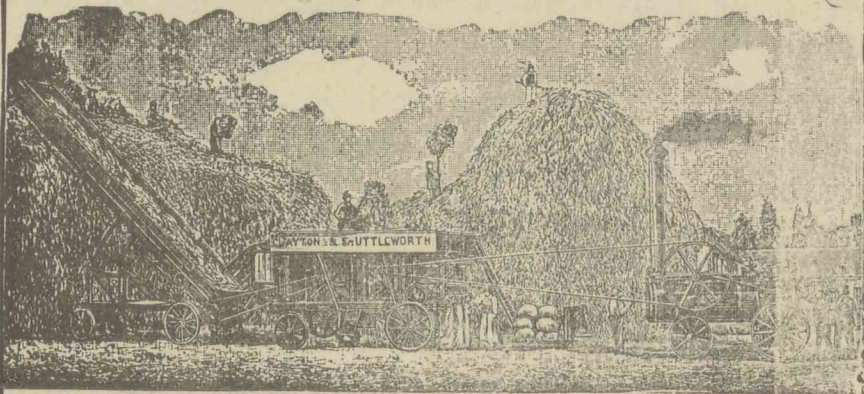
Megjegyzés az alapszabály 52. és 53. §§-ai értelmében. Minden részvényes tag kéretik, ki szavazati jogát személyesen vagy meghatalmazott által (ki csak részvényes lehet) gyakorolni kívánja, a közgyűlést megelőzőleg legalább 24 órával részvényeit szelvényeivel együtt az intézet helyiségében az e végre kirendelt közegnél elismervény mellett letenni.

Figyelmeztetés.

Minden részvényes kéretik, az alapszabály 52., 53. §. értelmében és annak a megjegyzésben tett kivonata szerint eljárni, mert a gyűlés napján egyáltalában letéti részvények nem fogadtatnak el.

Clayton & Shuttleworth

mezőgazdasági gépgyárosok Budapest Váci-körút 63. sz.
által a legjutányosabb árak mellett ajánlatnak:

Locomobil és gőzcséplőgép-készletek 2 1/2 egész 12 lóerőig, továbbá járgány-cséplőgépek, lóhere-cséplők, tisztító-rosták, szalmakazalozók, konkolyozók, kaszaló- és aratógépek, szénagyűjtők, boronák.

„Columbia-Drill”
legjobb sorvetőgépek, szécskavágók, répvágók, kukorica-morzsolók, daráló, őrlő-malmok, egyetemes acél-ekék.

2- és 3-vasú ekék és minden egyéb gazdasági gépek.

Részletes árjegyzékek kérésre ingyen és bérmentve küldetnek.

Lincolni törzsgyárunk a világ legnagyobb locomobil- és cséplőgép-gyára.

AZ „ADRIAI” BIZTOSÍTÓ-TÁRSULAT

alapított 1838-ik évben.

Vagy onbiztonsági tőkéje 104 millió korona.

A magyarországi igazgatóság intézője:
Br. PODMANICZKY FRIGYES.

E társulat, mely 62 éves fennállása óta 450 millió koronát fizetett ki károk fejében, biztosít a legjutányosabb feltételek mellett:

tűz- és robbanási-, valamint jégokozta károk ellen, továbbá az emberek életére, halál és elérési, valamint ki-házasítási esetekre.

Erdélyrészi vezérképviselőség Kolozsvárrt:

SZEKULA ÁKOS,
vezérfelügyelő

(16. 3—6.)

Főügynökség Kézdi-Vásárhelyt:
KOVÁCS KÁROLY,
felügyelő.